

Úvod

Sportovní diváctví se coby společenský jev objevuje jako důsledek rozvoje moderního sportu, zejména jeho profesionální podoby. V první polovině dvacátého století dochází k výraznému nárůstu počtu sportovních diváků. Nárůst popularity tohoto způsobu trávení volného času a prožitků, které jsou s ním spojeny, nemohl zůstat stranou zájmu společenských věd. Sportovní diváctví se postupně stalo předmětem zájmu mnoha společenských věd, které jej zkoumají na několika úrovních.

Makrosociální jevy spojené se sportovním diváctvím jsou předmětem zájmu sociologie, která se soustřeďuje na širší jevy jako jsou kultura, sociální prostředí nebo specifické sociální struktury. Mikrosociální aspekty jsou předmětem zájmu psychologie a sociální psychologie, které se zaměřují na jevy spojené se sportovním divákem jako jedincem, jeho rodinným prostředím, specifickým prostředím v hledištích stadionů a společně sdílenými prožitky. Oba tyto přístupy jsou do jisté míry omezující při vysvětlování konkrétních jevů spojených s danou problematikou. Sociologie se zajímá o sportovní diváctví již od třicátých let minulého století. Jako příklad je možné uvést Borgadusovu studii (1931), která analyzuje sportovní diváky jako sociální skupinu. Po druhé světové válce dochází v souvislosti s rozvojem zejména vrcholového sportu a tím souvisejícím nárůstem návštěvníků sportovních utkání, k intenzivnější analýze sportovního diváctví jako sociálního jevu.

Zvýšenou pozornost si sportovní diváctví vynutilo od šedesátých let minulého století v souvislosti s množícími se negativními reakcemi sportovních diváků. Uvedené skutečnosti se odrážejí např. ve studiích Magnaneho (1964) či Gehlena (1965), kdy se začínají objevovat témata jako sportovní diváctví a jeho místo ve společnosti, sociální podmíněnost diváckých reakcí, společenské změny a negativní divácké reakce.

Slepička (2008) uvádí, že v jiných studiích (Ingham 1974, Ruchař 1972, Dunning 1983, Slepička, Mahler 1984, Čechák, Linhart 1986, Duke, Crolley 1996, Merkel, Tokarski 1996, Blackshaw, Grabe 2004) jsou zpracovávány otázky vztahů vybraných sociálních charakteristik jednotlivých skupin diváků k jejich chování na stadionech, je analyzována úloha věku, vzdělání a profesní orientace jako faktorů ovlivňujících chování diváků v různých druzích sportu. Věnuje se pozornost otázkám spojeným se sociálním statutem návštěvníků sportovních utkání, je analyzována problematika sebeoceny a sociální identity sportovních diváků. Někteří autoři ve svých publikacích analyzují otázky vztahu hromadných sdělovacích prostředků a sportovního diváctví, kdy zejména úloha televize je častým tématem sociologického výzkumu. Televizní sportovní diváctví je považováno za významný sociální fenomén a jsou mu věnovány výzkumné studie a publikace dokumentující široký dopad sportovních přenosů do běžné populace, zvláště v případě konání významných sportovních událostí typu olympijských her či mistrovství světa v populárních sportech. V pracích Hahn (1988), Slepička (1990) se sledují i dílčí aspekty televizního diváctví, jako například vliv násilí prezentovaného ve sportovních přenosech, ovlivnění motivace ke sportu u mládeže úspěchy sportovců na významných soutěžích. Dokládá se tak značný vliv sdělovacích prostředků na utváření sociálních norem, hodnotové orientace i chování sportovních diváků.